

ТЕХНОЛОГІЯ РОЗШИРЕНОГО НАВЧАННЯ У КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Лупак Наталія

*доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки і
методики початкової та дошкільної освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
lupak@elr.tnpu.edu.ua*

Упровадження парадигми вдосконаленого викладання у вищій школі є пріоритетним напрямом розвитку Європейського простору вищої освіти, до якого належить і вища освіта України. Сучасні вітчизняні та зарубіжні науковці, які опікуються окресленою проблематикою, активно працюють над реалізацією міжнародних проєктів, в яких використовуються інноваційні практики закладів вищої освіти та наукових установ, з метою створення досконалих інституційних моделей, ефективних стратегій, сміливих рішень, творчих підходів, важливих рекомендацій задля підвищення якості викладання і навчання. Слушно зазначає Н. Бондаренко, що «закономірне повернення України в європростір сприяло формуванню в українського народу проєвропейського мислення, налаштованості на розбудову європейської держави» [1, с. 62]. Такий вектор вітчизняного розвитку – з відкритим доступом до знань і прагненням пришвидшити впровадження європейських цінностей і стандартів життя в усі сфери суспільства – актуалізував проблему вдосконаленого викладання, що охоплює широке коло питань:

– цінності об'єднаної Європи та їх формування в українській новій школі (І. Бех, Н. Бондаренко, О. Вишневський, Б. Цюпин та ін.);

– теоретичні та політичні основи парадигми вдосконалення викладання у вищій освіті (О. Базелюк, І. Власова, С. Калашнікова, О. Оржель та ін.);

– досвід університетів України щодо практики впровадження парадигми вдосконаленого викладання у вищій освіті (Г. Бесарабчук, Н. Вавдіюк, А. Василик, Н. Горук, Л. Клочек, О. Ковтун, О. Литовченко, О. Осередчук, Т. Сулима та ін.);

– рекомендації щодо впровадження парадигми вдосконалення викладання у вищій освіті (Я. Боллобаш, І. Когут, Ю. Скиба, Ж. Таланова, С. Цимбалюк, В. Фазан та ін.).

Підсумовуючи досвід фахівців, зазначаємо, що розбудова контексту вдосконаленого викладання і навчання європейського простору вищої освіти відбувається на засадах: студентоцентризму; компетентнісного підходу; навчання, що базується на результатах; інноваційних технологій; гнучкої комунікативної траєкторії тощо. Авторський колектив вітчизняних фахівців у монографії «Вдосконалення викладання у вищій освіті: теорія і практика» акцентує на важливості оновлення освітніх програм з орієнтацією на результати навчання, необхідності застосування нових підходів до викладання і навчання з урахуванням стрімкої цифровізації; створення такого освітнього середовища, яке підтримує та надихає; розширення інклюзивних практик; встановлення тісного зв'язку між викладанням, навчанням і дослідженням; упровадження міждисциплінарних освітніх програм тощо. Науковці суголосні в питаннях визнання та підтримки якості викладання; створенні можливостей для вдосконалення викладацької компетентності; активного залучення студентів і членів академічної спільноти, інших стейкхолдерів до розроблення курикулуму та системи забезпечення якості; підтримка ЗВО, зокрема у реалізації міждисциплінарних програм, дуального навчання, успішних творчих проєктів, а також підтримці інституційних, національних та європейських ініціатив [2, с. 13–14].

3-поміж ефективних інструментів для впровадження парадигми вдосконаленого викладання у вищій освіті вирізняється технологія розширеного навчання, яку студенти ТНПУ імені Володимира Гнатюка опановують при вивченні курсу «Освітні технології». Академічна спільнота університету усвідомлює те, що новітні тенденції розвитку вищої освіти варто розглядати крізь призму необхідності підготовки творчого, проактивного, компетентного фахівця, здатного успішно конкурувати в сучасних реаліях міжкультурного простору, що швидко змінюється. Освіта сьогодні – це нелінійний процес підготовки до майбутнього, вона має плекати таланти й здібності, що дають змогу кожному швидко адаптуватися до життя й стрімких змін у ньому, щоразу розширюючи діапазон своїх знань. Мета технології розширеного навчання полягає у творчій інтерпретації передового досвіду викладання і навчання з опертям на систему європейських цінностей у галузі освіти; підготовці фахівців – педагогів-інноваторів, які володіють інструментом дизайн-мислення з пріоритетами на *творчість* (процес генерування оригінальних ідей, що містять цінність) та *новаторство* (процес утілення нових ідей).

Завдання технології розширеного навчання:

- покращення якості успішності українських студентів на основі волі до творення (самотворення) в умовах максимальної міждисциплінарності;
- надання студентам, фахівцям (педагогам) ґрунтовних знань щодо освітніх трансформацій та інновацій;
- сприяння розумінню та сприйняттю ними європейських цінностей, в основі яких – людиноорієнтований підхід та емпатія;
- виховання потреби розвитку критичного мислення, емоційного інтелекту для поєднання раціо-логічного та емпатійного чинників у широкій педагогічній комунікації
- розкриття індивідуального потенціалу в колективній творчій співпраці;
- сприяння створенню ефективних та повноцінних освітніх спільнот для реалізації інноваційних проєктів для шкіл, університетів та бізнесу.

Технологія розширеного навчання передбачає полісуб'єктну взаємодію студентів університету (бакалаврів, магістрантів, аспірантів), шкільних учителів, управлінців закладів освіти, науковців, стейкхолдерів та ін. До основних видів діяльності з упровадження технології розширеного навчання належать: щорічний освітній Форум для викладачів, студентів, учителів, науковців, громадськості «Освітні інновації в контексті європейських цінностей»; щорічний воркшоп для викладачів закладів вищої освіти «Впевнена творчість як цінність ЄС»; науково-методичні семінари, круглі столи з питань міждисциплінарного навчання, міжкультурної комунікації, інтернет-технології, тренінги, інноваційні сторітеллінги, перформанси, ситуаційно-рольові ігри тощо. Викладачі університету переконані, що європейські цінності стануть результатом удосконаленого освітнього процесу (системою ціннісних орієнтацій особистості) завдяки розширенню дисциплінарних меж інтегрованого знання і міжкультурних комунікацій. Сучасні університети, освітні програми та послуги покликані розвивати у здобувачів освіти широкий спектр ключових навичків, а саме: «м'які навички; цифрові та технологічні навички; інтелектуальні навички (мислення, осмисленість, brainpower (інтелект, сила розуму); соціально-емоційні навички (сердечність, «навички людяності»); навички екологічної відповідальності (екологічного лідерства)» [2, с. 16].

Отже, академічна ефективність технології розширеного навчання, яка розглядається у контексті удосконаленої освіти, буде досягнута завдяки упровадженню в освітню діяльність таких компонентів, зміст яких зосереджений на європейських цінностях у галузі освіти: людиноцентризм, рівність і демократія, свобода вибору місця для життя та діяльності, право на свободу творчості й самовираження, право на збереження культурної самобутності, академічна добросовісність, відповідальність за власні знання і вчинки, інфограмотність і ментальна стійкість, толерантність, гідність, емпатія.

Список джерел

1. Бондаренко Н. В. Цінності об'єднаної Європи та їх формування в українській новій школі.

URL: https://lib.iitta.gov.ua/716727/1/BNV_120719Stut.pdf

2. Вдосконалене викладання у вищій освіті: теорія та практика: монографія / за наук. ред. С. Калашнікової. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України. Київ, 2023. 255 с.

DOI: <https://doi.org/10.31874/TE.2023>

3. Цюпин Б. Європейські цінності: реальність чи міф?

URL: <https://www.radiosvoboda.org/a725131805.html>